สำนักอัลเกาษะรียะฮฺ! และนี่คือข้อสรุปจากการศึกษาของฮะซัน อัซซักกอฟ “ผู้เรียนเยอะ” เหนือจอมคุยโวในสยามประเทศทั้งมวล!

❁ ❁ หัวหน้า (อัซซัยยิด) ของพวกเขากับจุดยืนที่มีต่อท่านอัลอัชอะรีย์

ชัยคฺ ดร.บัดรฺ อัลอุตัยบีย์ ได้ให้ข้อมูลหนึ่งที่น่าสนใจว่า อะฮฺมัด อัลฆุมารีย์ ได้เขียนหนังสือตอบโต้ มุฮัมมัด ซาฮิด อัลเกาษะรีย์[411] (โดยที่อัลฆุมารีย์เองก็เป็นศูฟีย์ที่เลยเถิดและเป็นนักฮะดีษที่มีความจำที่กว้างขวางและมีความรอบรู้ในศาสตร์ฮะดีษ ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นชัยคฺของสำนักศูฟีย์อัศศิดดีกียะฮ์อัชชาสิลียะฮฺ) ในหนังสือเล่มนี้ อัลฆุมารีย์ได้ตั้งชื่อหนังสือซึ่งมีความหมายว่า “แจกแจงการตบตาของจอมโกหก (นามว่า) มุฮัมมัด ซาฮิด อัลเกาษะรีย์” และได้ถูกตีพิมพขึ้นในปี ฮ.ศ. 1413

หนังสือเล่มนี้ในมุมมองของข้าฯ แล้ว ข้าฯ เห็นว่าเป็นการประมวลอาชญากรรมทางวิชาการที่อัลเกาษะรีย์กระทำต่อศาสนาอิสลามโดยเฉพาะต่อนักฮะดีษที่สำคัญที่สุดมาบรรจุไว้เป็นหนังสือเล่มหนา โดยหนังสือเล่มนี้ได้รับตรวจทานและดูแลเพื่อจัดพิมพ์โดยท่านชัยคฺอะลีย์ อัลฮะละบีย์ﷺและสำหรับต้นฉบับหนังสือตัวเขียนมือของอัลฆุมารีย์นั้นเข้าใจว่าได้ถูกเก็บรักษาไว้ที่ชัยคฺบูคุบซะฮฺก่อนที่จะส่งให้ชัยคฺอัลฮะละบีย์จัดพิมพ์เป็นรูปเล่มออกมา

อัลเกาษะรีย์ไม่เพียงแต่จะเป็น “แหล่งอ้างอิง” ของจอมคุยโวและชาวสำนักอัลอะชาอิเราะฮฺโดยทั่วไปเท่านั้น หากแต่ยังเป็นต้นขั้วสำคัญในการปล่อยข้อมูลเท็จให้คนหลงเชื่อไปว่าตำรา “อัลอิบานะฮ” ของท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ที่ถูกตีพิมพ์ขายอยู่ในสมัยนี้ ล้วนแล้วแต่ได้ถูกบิดเบือนแก้ไขเนื้อหาไปหมดแล้ว ทั้งที่ท่านอิบนุอะซากิรﷺเองก็ได้เคยคัดลอกบางส่วนของตำรา “อัลอิบานะฮฺ” มาบันทึกเก็บไว้ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เพียงพอแล้วที่จะหักล้างข้อเสนอของอัลเกาษะรีย์[412]

[411] บุคคลผู้เป็นที่กลับของพวกอะชาอิเราะฮฺในเรื่องอะกีดะฮฺของยุคสมัยนี้

[412] โปรดดูคำวิจารณ์ของอัซซักกอฟได้ใน อบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์, *อัลอิบานะฮฺอั้นอุศูลิดดิยานะฮฺ*, ตรวจทานโดย ฮะซัน บินอะลีย์ อัซซักกอฟ, หน้า 45.

จากตรงนี้จึงเป็นที่น่าสงสัยว่า จอมคุยโวแห่งสำนักอัลเกาษะรีย์ที่ออกมาสร้างภาพว่า “อัลอะชาอิเราะฮฺไม่ได้ปฏิเสธตำราอัลอิบานะฮฺเลย” ก็ยิ่งสร้างข้อกังขาว่า “อัลอิบานะฮ” ฉบับจากสำเนาตัวใดเล่าที่พวกเขายอมรับกัน?

อย่างไรก็ตาม จากที่ข้าฯ ได้ดูจากการอ้างอิงของเขาแล้ว ก็รู้ได้เลยทันทีว่าจอมคุยโวผู้นี้ได้ยอมรับหนังสือ “อัลอิบานะฮฺ” เฉพาะฉบับที่ถูกตีพิมพ์โดย ดร.เฟากียะฮฺ ฮุซัยนฺ[413]ซึ่งเป็นฉบับที่ถูกวิจารณ์ว่ามีการเพิ่มข้อความแปลกปลอมเข้ามาโดยไม่ใช่ข้อความดั้งเดิมของท่านอบุลฮะซันแต่อย่างใด

คำวิจารณ์ข้างต้นนี้ไม่เกี่ยวใด ๆ กับคำวิจารณ์ของฝ่าย “วะฮาบีย์” เลยแม้แต่น้อย เพราะเป็นฮะซัน อัซซักกอฟ (ศิษย์เอกของชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัลฮุมารีย์) เสียเองที่ได้เขียนวิพากษ์ตำรา “อัลอิบานะฮฺ” ฉบับของ ดร.เฟากียะฮฺ ฮุซัยนฺว่าเป็นฉบับที่ไม่น่าเชื่อถือและสอดแทรกประโยคแนวกะลามเข้ามาเกินกว่าข้อเขียนเดิมของท่านอบุลฮะซัน[414]

คำวิจารณ์ของฮะซัน อัซซักกอฟข้างต้นนี้ มีมาตั้งแต่ 20 ปีก่อน (ค.ศ.2005) จนถึงบัดนี้ ข้าฯ ก็ไม่พบนักวิชาการของสำนักอัลเกาษะรีย์คนใดลุกขึ้นมาหักล้างอัซซักกอฟได้เลย หาก “พวกขี้โม้” บางคนในบ้านเราคิดว่าตนมีความรู้มากกว่าอัซซักกอฟ ข้าฯ ก็หวังว่า “นายขี้โม้” คนนี้จะลองเขียนหนังสือตอบโต้ฮะซัน อัซซักกอฟให้ดีเยี่ยมเท่าที่ “มนุษย์คนหนึ่งจะทำมันได้” ดังสำนวนการคุยโม้ของเขา

อย่างไรก็ตามแต่ ข้าฯ ไม่ขอยอมรับต่อการแก้ตัวแบบดิสเครดิตที่นายขี้โม้เคยกระทำต่อฮะซัน อัซซักกอฟในห้วงเวลาที่ผ่านมา หรือการปฏิเสธแบบดื้อ ๆ เอาว่าเขาไม่ได้ยอมรับ

---

[413] จอมคุยโวได้เขียนไว้ว่า *“อิหม่ามอัชอารีย์กล่าวในอิบานะฮ์หลังฮะดีษนุซูลว่า*

نزولا يليق بذاته من غير حركة وانتقال، تعالى الله عن ذلك علوا كبيرا

*“เป็นการลงที่บังควรแด่ซาตพระองค์ โดย *ไม่เป็นการขยับหรือเคลื่อนที่* อัลลอฮ์ทรงสูงส่งจากสิ่งดังกล่าวอย่างไกลลิบ” ดู อัลอัชอารีย์,* الإبانة عن أصول الديانة *หน้า 112 ถ้าชอบอิบานะฮ์ ผมเรียกร้องให้ท่านยืนยันตามอิบานะฮ์ครับ หาไม่แล้วก็อย่าสมอ้างครับ “จะเอามั้ยอิบานะฮ์?” กล้องซูมมาที่ปากหน่อย...”*

[414] อบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์, *อัลอิบานะฮฺอั้นอุศูลิดดิยานะฮฺ*, ตรวจทานโดย ฮะซัน บินอะลีย์ อัซซักกอฟ, หน้า 45-47.

ฐานะทางวิชาการของ “อัซซักกอฟ” (โดยตักลีดตามนายซะอี้ด ฟูดะฮฺ ผู้เป็นต้นแบบของเขา!) ทั้งนี้เพราะมันไม่มีความหมายใดและน้ำหนักใด ๆ หรอกสำหรับการดื้อดึงไม่ยอมรับของเขา ก็ในเมื่อท่านมหาปราชญ์อย่างชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัลฆุมารีย์ได้ออกปากยกย่องอัซซักกอฟไปแล้วว่าเขาเป็น “อัลลามะฮฺ อัซซัยยิด“ และเป็น “ผู้ช่วยเหลืออัซซุนนะฮ์” (ผู้ช่วยเหลืออัซซุนนะฮฺ) เช่นเดียวกับที่อิมามอัชชาฟิอีย์เคยได้รับสมญานามนี้ในยุคสมัยของซะลัฟ![415]

ฉะนั้นการปฏิเสธสถานะทางความรู้ของ ฮะซัน อัซซักกอฟ จากนายขี้โม้และเหล่าลูกหาบของเขาแล้วหันไปอวย ฮาติม อัลเอานีย์ แทนนั้น สำหรับข้าฯ มันไม่มีค่าราคาใด ๆ ให้ต้องสนใจเพราะทั้งหมดเป็นเพียง ความไม่สบอารมณ์ล้วน ๆ หรือการแก้ผ้าเอาหน้ารอดเท่านั้น!

ตัวบทจากหนังสืออัลอิบานะฮฺและความเห็นของอัซซักกอฟ[416]

ท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ﷺได้กล่าวว่า

نَقُولُ: إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَسْتَوِي عَلَى عَرْشِهِ اسْتِوَاءً يَلِيقُ بِهِ مِنْ غَيْرِ طُولِ اسْتِقْرَارٍ، كَمَا قَالَ: ﴿ٱلرَّحْمَٰنُ عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱسْتَوَىٰ﴾ (٢٠/٥)، وَقَدْ قَالَ تَعَالَى: ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ ٱلْكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ وَٱلْعَمَلُ ٱلصَّالِحُ يَرْفَعُهُۥ﴾ (٣٥/١٠)، وَقَالَ تَعَالَى: ﴿بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيْهِ﴾ (٤/١٥٨)، وَقَالَ تَعَالَى: (يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ) (٣٢/٥).

“และพวกเราจะกล่าวว่า แท้จริงพระองค์อัลลอฮฺﷻทรงขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์ของพระองค์อันเป็นการอยู่เหนือบัลลังก์ซึ่งจะเหมาะสมคู่ควรกับพระองค์โดยปราศจากการตั้งมั่นสถิตเป็นเวลานาน ดังที่พระองค์อัลลอฮฺได้กล่าวว่า *ผู้ทรงกรุณาปรานี ทรงขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์* (20:5) และพระองค์ﷻได้ทรงดำรัสไว้แล้วว่า *คำกล่าวที่ดีย่อมจะขึ้นไปสู่พระองค์ และการงานที่ดีนั้นพระองค์จะทรงยกมันขึ้นไป (ยังพระองค์)* (35:10) และพระองค์ﷻได้ทรงดำรัสไว้แล้วว่า *หามิได้ อัลลอฮฺได้ทรงยกเขา (อีซา) ขึ้นไปยังพระองค์ต่างหาก* (4:158) และ

---

[415] นะสี้ร อะฮฺมัด อัลอะฏอวะนะฮฺ, *อัลอิตติฟากวัลอิอฺติลาฟบัยนัลอิมามัยนฺอัชชะรีฟอัลมุฮัดดิษอัลฆุมารีย์วัซซัยยิดอัซซักกอฟ*, หน้า 20-21.

[416] ตัวบทที่ข้าฯ ได้นำมาลงไว้ในหัวข้อย่อยนี้ เป็นเพียงบางวรรคตอนจากหนังสืออัลอิบานะฮฺเท่านั้น ผู้ใดประสงค์ที่จะอ่านฉบับเต็มสามารถอ่านได้จากตัวบทเต็มของหนังสือเล่มนี้ได้เอง

พระองค์ﷻได้ทรงดำรัสไว้แล้วว่า *พระองค์ทรงบริหารกิจการจากชั้นฟ้าสู่แผ่นดิน แล้วมันจะขึ้นไปสู่พระองค์* (32:5)"

ฮะซัน อัซซักกอฟ ได้แสดงความเห็นต่อประโยคข้างต้นว่า

قَوْلُهُ (يَلِيقُ بِهِ) ثُمَّ قَوْلُهُ بَعْدَ ذَلِكَ (مِنْ غَيْرِ طُولِ اسْتِقْرَارٍ) يُفِيدُ أَنَّهُ بِاسْتِقْرَارٍ غَيْرِ طَوِيلٍ!! وَهَذَا يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْمُصَنِّفَ مُخَلِّطٌ!.

"คำกล่าวของเขาที่ว่า **'จะเหมาะสมคู่ควรกับพระองค์'** แล้วคำกล่าวของเขาหลังจากนั้นที่ว่า **'โดยปราศจากการตั้งมั่นสถิตเป็นเวลานาน'** ให้สาระออกมาว่าแท้จริงแล้วมันคือการขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์ด้วยการตั้งมั่นสถิตเป็นเวลาที่ไม่ยาวนาน และสิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้เขียน (อัลอัชอะรีย์) นั้นคือผู้ที่สับสน/ผสมปนเป"

ท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ﷺได้กล่าวต่อไปว่า

وَقَالَ تَعَالَى حَاكِيًا عَنْ فِرْعَوْنَ لَعَنَهُ اللهُ: (يَا هَامَانُ ابْنِ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا) (٣٦-٣٧/ ٤٠)، كَذَّبَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ: إِنَّ اللهَ سُبْحَانَهُ فَوْقَ السَّمَاوَاتِ.

"และพระองค์ﷻได้กล่าวไว้โดยถ่ายทอดคำพูดจากฟิรเอาน ขออัลลอฮฺทรงสาปแช่งเขา มาความว่า: *โอ้ฮามานเอ๋ย! จงสร้างหอสูงให้ข้า เพื่อข้าจะได้ถึงทางสู่ฟ้า ทางแห่งชั้นฟ้าทั้งหลาย เพื่อข้าจะได้มองดูพระเจ้าของมูซา และแท้จริงข้าคิดว่าเขา (มูซา) โกหก* (40:36-37) **(ตรงนี้) ฟิรเอานฺได้กล่าวหาว่ามูซาﷺพูดโกหกในคำพูดของท่านที่สอนว่า: แท้จริงอัลลอฮฺﷻทรงอยู่เหนือชั้นฟ้าทั้งหลาย**"

ฮะซัน อัซซักกอฟ ได้แสดงการคัดค้านคำพูดของท่านอัลอัชอะรีย์ข้างต้นด้วยการยกคำพูดของท่านอัรรอซีย์จากตัฟซีรของท่าน เล่ม 14 หน้า 119 มานำเสนอความว่า

وَأَمَّا فِرْعَوْنُ لعنه اللَّه فانه قال: يَا هامانُ ابْنِ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبابَ أَسْبابَ السَّماواتِ فَأَطَّلِعَ إِلى إِلهِ مُوسى [غَافِرٍ: ٣٦ ٣٧] فَطَلَبَ الْإِلَهَ فِي السَّمَاءِ، فَعَلِمْنَا أَنَّ وَصْفَ الْإِلَهِ بِالْخَلَّاقِيَّةِ وَعَدَمَ وَصْفِهِ بِالْمَكَانِ وَالْجِهَةِ دِينُ مُوسَى وَسَائِرِ جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَجَمِيعُ وَصْفِهِ تَعَالَى بِكَوْنِهِ فِي السَّمَاءِ دِينُ فِرْعَوْنَ وَإِخْوَانِهِ مِنَ الْكَفَرَةِ.

"และสำหรับฟิรเอานฺ ขออัลลอฮฺทรงสาปแช่งเขา เขากลับกล่าวว่า: *โอ้ ฮามานเอ๋ย! จงสร้างหอสูงให้แก่ข้า เพื่อว่าข้าจะได้เข้าถึงบรรดาหนทาง คือหนทางแห่งชั้นฟ้าทั้งหลาย เพื่อที่ข้าจะได้ขึ้นไปดูพระเจ้าของมูซา'* (40:36-37) ดังนั้นเขา (ฟิรเอานฺ) จึงร้องหาพระเจ้าที่อยู่เหนือชั้นฟ้า ด้วยเหตุนี้เราจึงได้รู้ว่า: การอธิบายคุณลักษณะของพระเจ้าด้วยการเป็นผู้สร้าง'และการไม่อธิบายว่าพระองค์ทรงมีสถานที่หรือทิศทางนั้น คือศาสนา (แนวทาง) ของมูซาและบรรดานบีทั้งมวล **และทุกการอธิบายให้คุณลักษณะแก่พระองค์ด้วยสถานะว่าทรงอยู่เหนือชั้นฟ้านั้น คือศาสนาของฟิรเอานฺและเหล่าพรรคพวกของเขาจากบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา**"

คำพูดของอัรรอซีย์ (ผู้เป็นราชาแห่งอาณาจักรกะลาม) ข้างต้นนี้ ชี้ชัดออกมาเลยว่าแนวทางของอะฮฺลุลกะลามวัลยูนาน สวนทางกับตัวบทศาสนา, ชาวซะลัฟและความเข้าใจของท่านอัลอัชอะรีย์ด้วยประการทั้งปวง!

ท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ﷺได้กล่าวต่อไปว่า

وَقَالَ تَعَالَى: (أَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ) (٦٧/١٦)، فَالسَّمَاوَاتُ فَوْقَهَا الْعَرْشُ، فَلَمَّا كَانَ الْعَرْشُ فَوْقَ السَّمَاوَاتِ قَالَ: (أَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ) (٦٧/١٦)، لِأَنَّهُ مُسْتَوٍ عَلَى الْعَرْشِ الَّذِي فَوْقَ السَّمَاوَاتِ،

"และพระองค์ﷻได้ทรงดำรัสไว้แล้วว่า *พวกเจ้าปลอดภัยจากพระองค์ผู้ทรงอยู่เหนือชั้นฟ้ากระนั้นหรือว่าพระองค์จะไม่ทรงให้แผ่นดินสูบพวกเจ้าลงไป* (67:16) ซึ่งชั้นฟ้าทั้งหลายนั้น บันมันขึ้นไปคือ บัลลังก์ ครั้นเมื่อบัลลังก์อยู่เหนือชั้นฟ้าทั้งหลาย พระองค์ก็ได้กล่าวว่า *พวกเจ้าปลอดภัยจากพระองค์ผู้ทรงอยู่เหนือชั้นฟ้ากระนั้นหรือ* (67:16) เนื่องจากพระองค์คือผู้ทรงขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์อันซึ่งอยู่บนชั้นฟ้าทั้งหลาย"

ฮะซัน อัซซักกอฟ ได้แสดงการคัดค้านคำพูดของท่านอัลอัชอะรีย์ข้างต้นไว้อย่างรุนแรงว่า

وَهَذَا تَصْرِيحٌ بِالتَّجْسِيمِ الْبَاطِلِ عَقْلًا وَنَقْلًا!،

"และนี่คือการประกาศอย่างชัดเจนถึง **'การทำให้พระเจ้ามีรูปร่างอันเป็นเท็จ'** ทั้งในทางสติปัญญาและทางตัวบทศาสนา!"

ท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ﷺได้กล่าวต่อไปว่า

وَكُلُّ مَا عَلَا فَهُوَ سَمَاءٌ، وَالْعَرْشُ أَعْلَى السَّمَاوَاتِ، وَلَيْسَ إِذَا قَالَ: (أَأَمِنتُم مَّن فِي السَّمَاءِ) (٦٧/١٦)، يَعْنِي جَمِيعَ السَّمَاوَاتِ، وَإِنَّمَا أَرَادَ الْعَرْشَ الَّذِي هُوَ أَعْلَى السَّمَاوَاتِ، أَلَا تَرَى اللهَ تَعَالَى ذَكَرَ السَّمَاوَاتِ، فَقَالَ تَعَالَى: (وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا) (٧١/١٦)، وَلَمْ يُرِدْ أَنَّ الْقَمَرَ يَمْلَؤُهُنَّ جَمِيعًا، وَأَنَّهُ فِيهِنَّ جَمِيعًا.

"และทุกสิ่งที่สูงขึ้นไปก็คือ ซะมาอ์ (ถูกเรียกว่า ชั้นฟ้า-ผู้แปล) **และบัลลังก์คือสิ่งที่อยู่สูงสุดของชั้นฟ้าทั้งหลาย** และไม่ใช่ว่าเมื่อพระองค์ตรัสว่า *พวกเจ้าปลอดภัยจากพระองค์ผู้ทรงอยู่เหนือชั้นฟ้ากระนั้นหรือ* (67:16) จะหมายถึงชั้นฟ้าทั้งหมด แต่แท้จริงแล้วมันหมายถึงบัลลังก์อันเป็นสิ่งที่อยู่สูงสุดของชั้นฟ้าทั้งหลาย ท่านไม่เห็นหรือว่าอัลลอฮฺﷻได้ทรงกล่าวถึงชั้นฟ้าทั้งหลายซึ่งพระองค์ตรัสว่า *และพระองค์ก็ทรงทำให้ดวงจันทร์ที่มีอยู่ในชั้นฟ้าเหล่านี้เป็นแสงรัศมีแก่ชาวโลก* (71:16) และพระองค์ไม่ได้หมายความว่าดวงจันทร์เติมเต็มตัวชั้นฟ้าทั้งหมด (ทุกชั้นฟ้า) และมันอยู่ในชั้นฟ้าทั้งหมด (ไม่ใช่ในความหมายนี้-ผู้แปล)"

คำพูดของท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ﷺที่กล่าวว่า "และบัลลังก์คือสิ่งที่อยู่สูงสุดของชั้นฟ้าทั้งหลาย" คือการชี้ชัดออกมาว่าท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ﷺเชื่อว่าบัลลังก์คือสิ่งถูกสร้างซึ่งอยู่เหนือสุดในบรรดาสิ่งถูกสร้างทั้งหมด

ท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ﷺได้กล่าวต่อไปว่า

وَرَأَيْنَا الْمُسْلِمِينَ جَمِيعًا يَرْفَعُونَ أَيْدِيَهُمْ إِذَا دَعَوْا نَحْوَ السَّمَاءِ؛ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى مُسْتَوٍ عَلَى الْعَرْشِ الَّذِي هُوَ فَوْقَ السَّمَاوَاتِ، فَلَوْلَا أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى الْعَرْشِ لَمْ يَرْفَعُوا أَيْدِيَهُمْ نَحْوَ الْعَرْشِ، كَمَا لَا يَحُطُّونَهَا إِذَا دَعَوْا إِلَى الْأَرْضِ.

“และเราได้เห็นมุสลิมทุกคนยกมือขึ้นสู่ทิศฟากฟ้าเบื้องบนเมื่อพวกเขาได้วิงวอนขอพร ทั้งนี้เพราะอัลลอฮฺผู้ทรงสูงส่งนั้นทรงขึ้นสถิตอยู่เหนือบัลลังก์อันซึ่งมัน (บัลลังก์) อยู่เหนือชั้นฟ้าทั้งหลาย ดังนั้นหากอัลลอฮฺผู้ทรงเกรียงไกรและทรงสูงส่งมิได้อยู่เหนือบัลลังก์แล้วไซร้ พวกเขาก็คงไม่ยกมือของพวกเขาขึ้นไปสู่ทิศแห่งบัลลังก์นั้นหรอก ดังที่พวกเขาไม่ลดมือของพวกเขาลงสู่พื้นดินเมื่อพวกเขาวิงวอนขอพร”

อัซซักกอฟได้แสดงการคัดค้านประโยคข้างต้นไว้อย่างรุนแรงว่า

هَلْ بَقِيَ تَصْرِيحٌ بِالتَّجْسِيمِ بَعْدَ هَذَا الْهَذَيَانِ

“จะยังมีการประกาศอย่างชัดเจนถึงการให้รูปร่าง (แก่พระเจ้า) หลงเหลืออยู่อีกหรือภายหลังจากเรื่องเพ้อเจ้อไม่กินกับปัญญานี้”

ท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ﷺได้กล่าวต่อไปว่า

فَصْلٌ وَقَدْ قَالَ قَائِلُونَ مِنَ الْمُعْتَزِلَةِ وَالْجَهْمِيَّةِ وَالْحَرُورِيَّةِ: إِنَّ مَعْنَى قَوْلِ اللهِ تَعَالَى: (الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى) (٢٠/٥) أَنَّهُ اسْتَوْلَى وَمَلَكَ وَقَهَرَ، وَأَنَّ اللهَ تَعَالَى فِي كُلِّ مَكَانٍ، وَجَحَدُوا أَنْ يَكُونَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ مُسْتَوٍ عَلَى عَرْشِهِ، كَمَا قَالَ أَهْلُ الْحَقِّ، وَذَهَبُوا فِي الِاسْتِوَاءِ إِلَى الْقُدْرَةِ.

“บท (ใหม่) และเหล่าผู้ออกความเห็นจากกลุ่มอัลมุอตะซิละฮฺ, อัลญะฮฺมียะฮฺ และฮะรูรียะฮฺได้กล่าวว่า: แท้จริงแล้วความหมายของพระวจนะของอัลลอฮฺﷻที่กล่าวว่า *พระผู้ทรงกรุณาปรานี) ทรงขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์* (20:5) หมายถึง **พระองค์ทรงพิชิต ทรงครอบครองและทรงมีอำนาจกำราบ (เหนือบัลลังก์)** และอัลลอฮฺﷻอยู่ในทุกสถานที่ และพวกเขาได้ปฏิเสธว่าอัลลอฮฺﷻคือผู้ทรงขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์ของพระองค์ ดังที่หมู่ชนแห่งสัจธรรมได้กล่าวไว้ และในเรื่องอัลอิซติวาอ์ (การขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์) พวกเขาได้ยึดความเห็น (ตีความ) ว่ามันหมายถึงอำนาจ”

ฮะซัน อัซซักกอฟ ได้แสดงการคัดค้านคำพูดของท่านอัลอัชอะรีย์ข้างต้นว่า

وَهُوَ الصَّوَابُ وَالْحَقُّ الَّذِي نَدِينُ اللَّهَ تَعَالَى بِهِ!! وَبِالْمُنَاسَبَةِ لَقَدْ أَبَى صَاحِبُ ((الْإِبَانَةِ)) وَالْبَاقِلَّانِيُّ فِي ((التَّمْهِيدِ)) تَأْوِيلَ الِاسْتِوَاءِ بِالْقُدْرَةِ، وَذَهَبَ أَكْثَرُ مَنْ يُطْلَقُ عَلَيْهِمُ الْأَشَاعِرَةُ إِلَى أَنَّ الِاسْتِوَاءَ عَائِدٌ إِلَى الْقُدْرَةِ؛

وَقَالَ الْغَزَالِيُّ: هُوَ الْقُدْرَةُ وَالِاسْتِيلَاءُ (الِاقْتِصَادُ ص ١٠٤ دَارُ الْأَمَانَةِ تَحْقِيقُ الْعَوَّا)، وَقَالَ صَاحِبُ ((الْمَوَاقِفِ)) (٣/ ١٤٤):((الثَّالِثَةُ: الِاسْتِوَاءُ. لَمَّا وُصِفَ تَعَالَى بِالِاسْتِوَاءِ فِي قَوْلِهِ ﴿الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى﴾ اخْتَلَفَ الْأَصْحَابُ فِيهِ؛ فَقَالَ الْأَكْثَرُونَ: هُوَ الِاسْتِيلَاءُ وَيَعُودُ إِلَى الْقُدْرَةِ)).

"และมัน (การตีความว่ามันหมายถึงอำนาจ) คือสิ่งที่ถูกต้องและเป็นสัจธรรมที่เราใช้เป็นหลักความเชื่อต่ออัลลอฮ์ﷻ!! และในโอกาสนี้ (ขอกล่าวว่า) แท้จริงเจ้าของตำราอัลอิบานะฮฺ (ท่านอัลอัชอะรีย์) และท่านอัลบากิลลานีย์ในตำราอัตตัมฮีดทั้งสองท่านได้ปฏิเสธการตีความคำว่าอัลอิซติวาอ์ว่าหมายถึงอำนาจ (อัลกุดเราะฮฺ) ในขณะที่ส่วนใหญ่ของผู้ที่ถูกเรียกว่าเป็นกลุ่มอะชาอิเราะฮฺเห็นว่าอัลอิซติวาอ์นั้นย้อนกลับไปสู่ความหมายของอำนาจและท่านอัลเฆาะซาลีย์ได้กล่าวว่า: มันคืออำนาจและการการพิชิต (อัลอิซตีลาอ์) (จากหนังสืออัลอิกติศอด หน้า 104 ดารุลอะมานะฮฺ ฉบับตรวจทานโดย อัลเอาว์วา) และเจ้าของตำราอัลมะวากิฟ (คือท่านอัลอีญีย์-ผู้แปล) ได้กล่าวว่า *ประการที่สาม: อัลอิซติวาอ์ครั้นเมื่อพระองค์ﷻถูกพรรณนาด้วยการคำว่าอัลอิซติวาอ์ในโองการพระผู้ทรงกรุณาปรานี) ทรงขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์ (20:5) บรรดานักวิชาการในกลุ่มของพวกเราก็ได้มีความเห็นต่างกันในเรื่องนี้* ***โดยส่วนใหญ่ของพวกเขากล่าวว่า: มันคือการการพิชิต (อัลอิซตีลาอ์) และจะย้อนกลับไปสู่ (คุณลักษณะแห่ง) อำนาจนั่นเอง***"

ข้อเขียนข้างต้นพิสูจน์ให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า หลักศรัทธาของท่านอัลอัชอะรีย์สวนทางกับหลักศรัทธาของสำนักอัลเกาะรียะฮฺสมัยหลังทั้งหมด!

ท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ได้กล่าวต่อไปว่า

دَلِيلٌ آخَرُ: وَمِمَّا يُؤَكِّدُ أَنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ مُسْتَوٍ عَلَى عَرْشِهِ دُونَ الْأَشْيَاءِ كُلِّهَا، مَا نَقَلَهُ أَهْلُ الرِّوَايَةِ عَنْ رَسُولِ اللهِ ﷺ. رَوَى عَفَّانُ، قَالَ: ثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنْ جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: يَنْزِلُ رَبُّنَا عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ: هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَأُعْطِيَهُ؟ هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَأَغْفِرَ لَهُ؟ حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ.

"หลักฐานอีกประการหนึ่งก็คือ **และส่วนหนึ่งจากสิ่งที่ยืนยันว่าอัลลอฮฺﷻคือผู้ที่ทรงขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์ของพระองค์ โดยมิใช่สรรพสิ่งทั้งหมด** คือสิ่งที่เหล่าผู้ถ่ายทอดฮะดีษได้ถ่ายทอดมันมาจากท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺﷺ(สายรายงานที่ 1) อัฟฟาน ได้รายงานมาโดยท่านกล่าวว่า: ฮัมมาด บินซะละมะฮฺ ได้เล่าให้เราฟังโดยท่านกล่าวว่า: อัมรฺ บินดีนาร ได้เล่าให้เราฟัง จากนาฟิอฺ จากญุบัยรฺ จากบิดาของเขารฎิยัลลอฮุอันฮุว่า ท่านนบีﷺได้กล่าวว่า: พระเจ้าของพวกเราﷻจะทรงเสด็จลงมาทุกคืนสู่ฟ้าชั้นฟ้าแห่งดุนยา (ชั้นใกล้แผ่นดิน) แล้วตรัสว่า: มีผู้ขอต่อข้าหรือไม่ เพราะข้าจะให้เขา? มีผู้ขออภัยโทษต่อข้าหรือไม่ เพราะข้าจะอภัยให้เขา? จนกระทั่งรุ่งอรุณได้ปรากฏขึ้น"

ข้อเขียนข้างต้นของท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์รอฮิมะฮุลลอฮฺหักล้างหลักศรัทธาของสำนักอัลเกาษะรียะฮฺโดยตรง กล่าวคือ เพื่อที่จะทำการยืนยันถึงการทรงขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์ของพระองค์เท่านั้น มิใช่ขึ้นไปอยู่เหนือสรรพสิ่งทั้งมวล ท่านอัลอัชอะรีย์ได้ยกฮะดีษเรื่องการเสด็จลงมาของพระองค์อัลลอฮฺมาใช้ยืนยันการอยู่เหนือบัลลังก์ของพระองค์! นั่นหมายความว่าท่านอัลอัชอะรีย์เชื่อในการเสด็จลงมาจริง ๆ โดยที่การลงมาของพระองค์ในช่วงท้ายกลางคืนบ่งชี้ไปในตัวว่าพระองค์ทรงอยู่เบื้องบนจึงมีการเสด็จลงมาในห้วงเวลานี้!

จอมคุยโวโอ้อวดจะไม่ถามด้วยน้ำลายแบบชาวเอเธนส์หน่อยหรือว่าการอยู่บนของพระองค์เป็นการกินที่หรือเป็นแบบประสาทสัมผัสจับต้องหรือไม่? และการลงมาของพระองค์เป็นการ "ใช้ฟังชั่น" ของสสารหรืออย่างไรจึงสามารถผูกโยงการลงมาไว้กับการอยู่เหนือบัลลังก์ได้?! แล้ว "อัตตัฟวีฎ" ที่คอยโวว่าเป็น "วิถีอันทรงพลัง" ของพวกเขาจะอธิบายอย่างไรกับข้อความนี้?

ฮะซัน อัซซักกอฟ ผู้เรียนลึกและรู้มากกว่า "จอมคุยโว" ได้ตำหนิท่านอัลอัชอะรีย์ตรงวรรคนี้ไว้ว่า

أَرْجُو مِنَ الْقُرَّاءِ الْكِرَامِ أَنْ يَتَرْجِمُوا لَنَا مَعْنَى هَذِهِ الْجُمْلَةِ لِنَرُدَّ عَلَيْهَا، هَلْ يُرِيدُ أَنْ يَقُولَ بِأَنَّ مَعْنَى اسْتَوَى عَلَى عَرْشِهِ جَلَسَ عَلَيْهِ وَاسْتَقَرَّ دُونَ بَاقِي خَلْقِهِ الَّتِي يُعَبَّرُ عَنْهَا بِتِلْكَ الْأَشْيَاءِ؟

"ข้าพเจ้าหวังจากบรรดานักอ่านผู้มีเกียรติให้ช่วยแปลความหมายของประโยคนี้แก่เราที เพื่อที่เราจะได้ตอบโต้ (วิพากษ์) ต่อประโยคดังกล่าว ตกลงแล้วเขา (อัลอัชอะรีย์) ต้องการจะบอกว่าความหมายของคำว่า อิซติวาอ์เหนือบัลลังก์ของพระองค์นั้น คือการนั่งลงบนบัลลังก์และสถิตอยู่บนบัลลังก์ โดยยกเว้นสิ่งถูกสร้างอื่น ๆ ของพระองค์ อันซึ่งถูกอธิบายด้วยคำเรียกเหล่านั้น (การนั่ง/การสถิต) อย่างนั้นหรือ?"

คำพูดของอัซซักกอฟข้างต้นนี้ เป็นการตั้งคำถามเชิงรุกของเขาเพื่อชี้ให้เห็นว่า หากมีใครอ้างหลักฐานว่า "อัลลอฮ์ทรงอิซติวาอ์เหนือบัลลังก์เท่านั้น โดยไม่รวมถึงสรรพสิ่งอื่น" นั้น คนผู้นั้นกำลังพยายามจะสื่อความหมายที่สุ่มเสี่ยงต่อการทำให้พระเจ้ามีรูปร่างหรือไม่ โดยใช้คำว่า "นั่ง" และ "สถิต" มาทักท้วงซึ่งเป็นกริยาที่ใช้กับสิ่งถูกสร้างที่มีมวลและน้ำหนักในความคิดของอัซซักกอฟ!

อย่างไรก็ตาม จอมคุยโวพยายามที่จะแก้ไขปมปัญหาจากวรรคข้างต้นนี้ เขาจึงได้อ้างตำราอัลอิบานะฮฺฉบับ "อ่อนแอ" ขึ้นมาแก้เกมส์ ดังที่เขาได้กล่าวว่า

"อิหม่ามอัชอารีย์กล่าวในอิบานะฮ์หลังฮะดีษนุซูลว่า

نُزُولًا يَلِيقُ بِذَاتِهِ مِنْ غَيْرِ حَرَكَةٍ وَانْتِقَالٍ، تَعَالَى اللهُ عَنْ ذَلِكَ عُلُوًّا كَبِيرًا

*"เป็นการลงที่บังควรแด่ซาตพระองค์ โดย *ไม่เป็นการขยับหรือเคลื่อนที่* อัลลอฮ์ทรงสูงส่งจากสิ่งดังกล่าวอย่างไกลลิบ" ดู อัลอัชอารีย์,* الإبانة عن أصول الديانة *หน้า 112 ชัดเจนว่าในอิบานะฮ์มีบิดอะฮ์ญะฮ์มียะฮ์อยู่ด้วยการยอมรับของท่านเองแล้วนะครับ มันไม่ใช่ตำราที่บริสุทธิ์อีกต่อไปแล้ว* ***ชาวสำนักเองก็ขอให้รับรู้ร่วมกันนะครับ หยุดตีหัวเข้าบ้าน อ้างว่าอิบานะฮ์เป็นของแจ๋วสำหรับพวกท่านนะครับ****"*

นายคุยโวยังได้กล่าวอีกว่า

"อิหม่ามอัชอารีย์ก็โดน... ยังจำเคสอบูอัมร์ อัดดานีย์ กับอัลบัยฮะกีย์ที่โดนสะละฟีย์ตำหนิเรื่องการปฏิเสธการเคลื่อนที่ได้มั้ยครับ?(ย้อนไปดูของเก่าผม) อิหม่ามอัชอารีย์ก็โดนเหมือนกัน... อิหม่ามอัชอารีย์กล่าวในอิบานะฮ์หลังฮะดีษนุซูลว่า

نُزُولًا يَلِيقُ بِذَاتِهِ مِنْ غَيْرِ حَرَكَةٍ وَانْتِقَالٍ، تَعَالَى اللهُ عَنْ ذَلِكَ عُلُوًّا كَبِيرًا

*“เป็นการลงที่บังควรแด่ซาตพระองค์ โดย *ไม่เป็นการขยับหรือเคลื่อนที่* อัลลอฮ์ทรงสูงส่งจากสิ่งดังกล่าวอย่างไกลลิบ” ดู อัลอัชอารีย์,* الإبانة عن أصول الديانة *หน้า 112”*

ข้อเขียนข้างต้นของจอมคุยโวสะท้อน “นิสัยเด็กเนิร์ด” ของเขาได้อย่างดี และตำแหน่ง “จอมขี้โม้” ที่เขาได้รับก็เป็นตำแหน่งที่เหมาะสมกับ “ญิซมฺ” และ “เญาฮัร” ของเขาโดยไม่อาจมีใครฉกฉวยตำแหน่งนี้มาจากตัวเขาได้แล้วในสังคมนี้!

สำหรับข้อความข้างต้นที่ถูกอ้างใส่ท่านอัลอัชอะรีย์ตามที่ “เด็กเนิร์ดกะลามกรีก” แอบอ้างมานี้ ฮะซัน อัซซักกอฟ ได้วิจารณ์ไว้ว่า

هَذِهِ الجُمْلَةُ الَّتِي بَيْنَ مَعْكُوفَتَيْنِ [نُزُولًا يَلِيقُ بِذَاتِهِ مِنْ غَيْرِ حَرَكَةٍ وَانْتِقَالٍ، تَعَالَى اللهُ عَنْ ذَلِكَ عُلُوًّا كَبِيرًا] مِنَ النَّاسِخِ المُنَزِّهِ وَلَيْسَتْ مِنْ كَلَامِ المُصَنِّفِ.

“ประโยคนี้ที่อยู่ภายในวงเล็บสี่เหลี่ยม[417] [**เป็นการลงที่บังควรแด่ซาตพระองค์ โดยไม่เป็นการขยับหรือเคลื่อนที่ อัลลอฮ์ทรงสูงส่งจากสิ่งดังกล่าวอย่างไกลลิบ**] เป็นส่วนที่มาจากผู้คัดลอกสำเนาหนังสือซึ่งให้ความบริสุทธิ์แก่พระเจ้าจากการคล้ายคลึงสสาร **และมันไม่ใช่ถ้อยคำของผู้เขียนหนังสือ (อัลอัชอะรีย์) แต่อย่างใด**”

หมายความว่า ข้อความข้างต้นที่ “จอมขี้โม้” อย่างมาอ้างใส่ท่านอัลอัชอะรีย์นั้น มิใช่ข้อเขียนของท่านอัลอัชอะรีย์ หากแต่เป็นข้อเขียนของผู้ทำการคัดลอกหนังสืออัลอิบานะฮฺจากในกลุ่มอะฮฺลุลกะลามซึ่งได้สอดแทรกข้อความนี้เข้าไป ส่วน “จอมขี้โม้” ก็เพียงแต่เป็นการอ้างอิงข้อความจากหนังสืออัลอิบานะฮฺฉบับที่ถูกจัดพิมพ์โดย ดร.เฟากียะฮฺ ฮุซัยนฺ เท่านั้น[418]

ฮะซัน อัซซักกอฟ ได้ให้เหตุผลถึงความไม่น่าเชื่อถือของฉบับพิมพ์นี้ไว้ว่า

---

[417] นั่นคือข้อความที่นายคุยโวแปลมาว่า *“เป็นการลงที่บังควรแด่ซาตพระองค์ โดย *ไม่เป็นการขยับหรือเคลื่อนที่* อัลลอฮ์ทรงสูงส่งจากสิ่งดังกล่าวอย่างไกลลิบ”*

[418] อัลอัชอะรีย์, *อัลอิบานะฮฺอั้นอุศูลิดดิยานะฮฺ*, ตรวจทานโดย เฟากียะฮฺ ฮุซัยนฺ มะฮฺมู้ด (อัลกอฮิเราะฮฺ: ดารุลอันศอร, 1397), หน้า 112.

١ -أَنَّ النُّسَخَ الْخَطِّيَّةَ الْأَرْبَعَةَ الَّتِي حُقِّقَتِ الْكِتَابُ عَلَيْهَا نُسَخٌ كُتِبَتْ بَعْدَ الْأَلْفِ مِنَ الْهِجْرَةِ وَهَذَا يَجْعَلُ تِلْكَ الْمَخْطُوطَاتِ لَا قِيمَةَ لَهَا تُذْكَرُ لِطُولِ الْعَهْدِ وَالزَّمَنِ بَيْنَهَا وَبَيْنَ زَمَنِ حَيَاةِ الْمُؤَلِّفِ، فَمَنْ تَمَسَّكَ بِمَا فِيهَا فَقَدْ تَمَسَّكَ بِغَيْرِ مُتَمَسَّكٍ.

٢ -أَنَّهُ قَدْ دَخَلَ فِيهَا جُمَلٌ وَعِبَارَاتٌ مِنْ بَعْضِ النُّسَّاخِ الْمُنَزِّهَةِ الَّذِينَ عَقَّبُوا بِهَا عَلَى بَعْضِ جُمَلٍ وَعِبَارَاتِ الْأَشْعَرِيِّ الْمُسْتَشْنَعَةِ، وَمِنْ ذَلِكَ الزِّيَادَةُ فِي مَوْضُوعِ الِاسْتِوَاءِ الَّتِي فِيهَا (اسْتِوَاءً مُنَزَّهًا عَنِ الْمُمَاسَّةِ....).

٣ -أَنَّ مِنْ فَوَائِدِ تِلْكَ النُّسْخَةِ أَنَّهَا جَمَعَتْ أَرْبَعَ نُسَخٍ خَطِّيَّةٍ كَأَنَّهَا بَيْنَ يَدَيِ الْقَارِئِ وَإِنْ كَانَتْ بَعِيدَةَ الْعَهْدِ عَنِ الْمُؤَلِّفِ.

٤ -أَنَّ الدُّكْتُورَةَ الْمَذْكُورَةَ تَمِيلُ إِلَى مَذْهَبِ الْمُجَسِّمَةِ وَالْمُشَبِّهَةِ وَتَعِيبُ عَلَى أَهْلِ التَّنْزِيهِ فَهِيَ لَمْ تُدْرِكْ وَلَمْ تَسْتَوْعِبْ كَارِثَةَ التَّجْسِيمِ وَالْعَقِيدَةَ الْحَقَّةَ.

"1) แท้จริงต้นฉบับลายมือเขียนทั้งสี่ฉบับที่หนังสือเล่มนี้ถูกตรวจสอบจัดพิมพ์ขึ้นมา โดยอาศัยต้นฉบับลายมือทั้งนี้เป็นบรรทัดฐานนั้น เป็นฉบับที่ถูกเขียนขึ้นหลังปีฮิจเราะฮฺศักราชที่หนึ่งพันไปแล้ว และสิ่งนี้ทำให้สำเนาลายมือเขียนเหล่านั้นไม่มีมูลค่าที่ควรแก่การกล่าวถึง เนื่องจากความห่างไกลของยุคสมัยและกาลเวลาระหว่างตัวต้นฉบับกับช่วงชีวิตของผู้เขียน ดังนั้นผู้ใดที่ยึดมั่นในสิ่งที่ปรากฏในต้นฉบับตัวเขียนมือนั้น ก็เท่ากับว่าเขาได้ยึดมั่นในสิ่งที่ไม่สามารถใช้เป็นที่พึ่งพิงได้เลย

2) **แท้จริงได้มีประโยคและสำนวนจากผู้คัดลอกบางคนที่นิยมการปฏิเสธความคล้ายคลึงของพระเจ้า (แนวทางตันซีฮฺ) แทรกปนเข้าไป** โดยพวกเขาได้เขียนหมายเหตุต่อท้ายประโยคและสำนวนบางอย่างของท่านอัลอัชอะรีย์ที่ถูกมองว่าเสื่อมเสียหลงผิดไป และหนึ่งในนั้นคือส่วนที่เพิ่มเข้าไปในเรื่องของการสถิตเหนือบัลลังก์ (อัลอิซติวาอ์) ที่ระบุว่า ***"(เป็นการสถิตที่บริสุทธิ์จากการสัมผัส...)"***

3) แท้จริงหนึ่งในประโยชน์ของต้นฉบับดังกล่าวคือ การที่มันได้รวบรวมต้นฉบับลายมือสี่ฉบับไว้เสมือนว่ามันวางอยู่ต่อหน้าผู้อ่าน **แม้ว่ามันจะห่างไกลจากยุคสมัยของผู้เขียนก็ตาม**

4) ที่จริงแล้วตัวของด็อกเตอร์หญิงที่ถูกกล่าวถึงนั้น (เฟากียะฮฺ) มีใจโน้มเอียงไปทางลัทธิผู้เปรียบเทียบพระเจ้าเป็นสสารและคล้ายสิ่งถูกสร้าง (มุญัซซิมะฮฺและมุชับบิฮะฮฺ) และเธอกล่าวตำหนิต่อบรรดาผู้ที่ยึดถือแนวทางบริสุทธิ์ (ผู้ปฏิเสธการเปรียบพระเจ้า) โดยที่เธอไม่ได้ตระหนักหรือเข้าใจถึงหายนะของการเปรียบพระเจ้าเป็นวัตถุและหลักความเชื่อที่ถูกต้อง”[419]

สรุปได้ว่า สำเนาต้นฉบับของหนังสือ อัลอิบานะฮฺ ที่จอมคุยโวอ้างอิงมานี้ เป็นสำเนาที่ถูกกุขึ้นจากน้ำมือของฝ่ายอัลอะชาอิเราะฮฺเอง ทั้งยังเป็นตัวสำเนาที่ถูกคัดลอกหลังปีฮิจเราะฮฺศักราชหนึ่งพันไปแล้ว ซึ่งแน่นอนว่ามันห่างไกลจากยุคสมัยของท่านอัลอัชอะรีย์และข้อความแปลกประหลาดที่จอมคุยโวอ้างมาก็ไม่ปรากฏในฉบับที่ท่านอิบนุอะซากิรคัดลอกมาอีกด้วย

ท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ﷺได้กล่าวต่อไปว่า

وَأَجْمَعَتِ الْأُمَّةُ عَلَى أَنَّ اللهَ سُبْحَانَهُ رَفَعَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى السَّمَاءِ، وَمِنْ دُعَاءِ أَهْلِ الْإِسْلَامِ جَمِيعًا إِذَا هُمْ رَغِبُوا إِلَى اللهِ تَعَالَى فِي الْأَمْرِ النَّازِلِ بِهِمْ يَقُولُونَ جَمِيعًا: يَا سَاكِنَ السَّمَاءِ، وَمِنْ خَلْفِهِمْ جَمِيعًا: لَا وَالَّذِي احْتَجَبَ بِسَبْعِ سَمَاوَاتٍ.

“และอุมมะฮฺ (ประชาชาติอิสลาม) ได้เห็นพ้องต้องกันว่า แท้จริงอัลลอฮฺﷻได้ทรงยกอีซาﷺขึ้นสู่ฟ้า และจากบทดุอาอ์ของอะฮฺลุลอิสลาม (ผู้นับถืออิสลาม) ทั้งหมด เมื่อพวกเขาปรารถนาไปสู่พระอัลลอฮฺﷻ ((ขอความช่วยเหลือ)) ในเรื่องภัยพิบัติที่ประสบลงมาแก่พวกเขาพวกเขากล่าวทั้งหมดก็จะกล่าวว่า: **‘โอ้ ผู้ทรงพำนักอยู่ ณ เบื้องบน’** และจาก (คำพูดที่) ตามหลังพวกเขาทั้งหมดว่า: **‘หามิได้ ขอสาบานต่อพระผู้ทรงเร้นพระองค์ด้วยชั้นฟ้าทั้งเจ็ด’**”[420]

---

[419] อบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์, *อัลอิบานะฮฺอั้นอุศูลิดดิยานะฮฺ*, ตรวจทานโดย ฮะซัน บินอะลีย์ อัซซักกอฟ, หน้า 47.

[420] อัลอัชอะรีย์, *อัลอิบานะฮฺอั้นอุศูลิดดิยานะฮฺ*, ตรวจทานโดย เฟากียะฮฺ ฮุซัยนฺ มะฮฺมู้ด, หน้า 115.

จากวรรคนี้ ฮะซัน อัซซักกอฟ ผู้เรียนลึกและรู้มากกว่า "จอมคุยโว" ก็ได้ตำหนิท่านอัลอัชอะรีย์อย่างรุนแรงที่สุดว่า

وَهَذَا الرَّجُلُ ضَالٌّ حُلُولِيٌّ!

"**และชายผู้นี้คือผู้หลงผิด** ที่เชื่อในการสถิตของพระเจ้าในสรรพสิ่ง!"

ท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ﷺได้กล่าวต่อไปอีกว่า

كُلُّ ذَلِكَ يَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ تَعَالَى لَيْسَ فِي خَلْقِهِ، وَلَا خَلْقُهُ فِيهِ، وَأَنَّهُ مُسْتَوٍ عَلَى عَرْشِهِ سُبْحَانَهُ،... وَرَوَتِ الْعُلَمَاءُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِأَمَةٍ سَوْدَاءَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُعْتِقَهَا فِي كَفَّارَةٍ، فَهَلْ يَجُوزُ عِتْقُهَا؟ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ ﷺ: أَيْنَ اللهُ؟ قَالَتْ: فِي السَّمَاءِ، قَالَ: فَمَنْ أَنَا؟ قَالَتْ: أَنْتَ رَسُولُ اللهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: أَعْتِقْهَا فَإِنَّهَا مُؤْمِنَةٌ. وَهَذَا يَدُلُّ عَلَى أَنَّ اللهَ تَعَالَى عَلَى عَرْشِهِ.

"ทั้งหมดนั้นชี้ว่าพระองค์ﷻไม่ได้อยู่ภายในสิ่งถูกสร้างของพระองค์ และสิ่งถูกสร้างของพระองค์ก็ไม่ได้อยู่ภายในพระองค์ และแท้จริงพระองค์ทรงขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์ของพระองค์ﷻ...และบรรดาอุละมาอฺได้รายงานมาว่า ชายคนหนึ่งนำหญิงทาสผิวดำมาหาท่านนบีﷺแล้วกล่าวว่า: 'โอ้ท่านเราะซูลุลลอฮฺ ฉันต้องการปล่อยเธอเป็นอิสรภาพเพื่อการชดใช้ (กัฟฟาเราะฮฺ) จะปล่อยเธอได้หรือไม่?' ท่านนบีﷺจึงถามเธอว่า: 'อัลลอฮฺอยู่ไหน?' เธอตอบว่า: 'อยู่เหนือฟากฟ้า' ท่านนบีﷺถามต่อว่า: 'ฉันคือใคร?' เธอตอบว่า: 'ท่านคือเราะซูลของอัลลอฮฺ' ท่านนบีﷺจึงกล่าวว่า: 'จงปล่อยเธอเป็นอิสรภาพเถิด เพราะแท้จริงเธอเป็นผู้ศรัทธา' **และสิ่งนี้ชี้ชัดว่าอัลลอฮฺﷻทรงอยู่เหนือบัลลังก์ของพระองค์**"[421]

ประโยคข้างต้นของท่านอัลอัชอะรีย์ สะท้อนให้เห็นว่าท่านมีจุดยืนในเรื่องหลักศรัทธาที่สวนทางกับนักวิชาการอย่างอัลบัยฮะกีย์และอัลเกาษะรีย์ เนื่องจากว่าท่านอัลอัชอะรีย์ใช้ฮะดีษ "อัลญาริยะฮฺ" เป็นหลักฐานยืนยันถึงการที่พระองค์ทรงดำรงอยู่ ณ เบื้องบนโดย

[421] โปรดดูตัวบทของหนังสือ อัลอิบานะฮฺ และคำวิจารณ์ตามที่ข้าน คัดลอกมาได้ใน อบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์, *อัลอิบานะฮฺอั้นอุศูลิดดิยานะฮฺ*, ตรวจทานโดย ฮะซัน บินอะลีย์ อัซซักกอฟ, หน้า 168-183.

แท้จริง ขณะที่บุคคลทั้งสองที่ข้าฯ เอ่ยนามไปข้างต้นนี้กลับปฏิเสธความ “ถูกต้อง” ของฮะดีษบทนี้ ดังที่อัลเกาษะรีย์ ได้กล่าวว่า

وَقِصَّةُ الْجَارِيَةِ مَذْكُورَةٌ فِيمَا بِأَيْدِينَا مِنْ نُسَخِ مُسْلِمٍ، لَعَلَّهَا زِيدَتْ فِيمَا بَعْدُ إِتْمَاماً لِلْحَدِيثِ، أَوْ كَانَتْ نُسْخَةُ الْمُصَنِّفِ نَاقِصَةً؟ وَقَدْ أَشَارَ الْمُصَنِّفُ إِلَى اضْطِرَابِ الْحَدِيثِ بِقَوْلِهِ: (وَقَدْ ذَكَرْتُ فِي كِتَابِ الظِّهَارِ مُخَالَفَةَ مَنْ خَالَفَ مُعَاوِيَةَ بْنَ الْحَكَمِ فِي لَفْظِ الْحَدِيثِ)،

“และเรื่องราวของทาสี (หญิงทาส) นั้น มีระบุอยู่ในฉบับสำเนาต้นฉบับของเศาะฮีฮฺมุสลิมที่อยู่ในมือของเราในปัจจุบัน ซึ่งเป็นไปได้ว่ามันอาจจะถูกเพิ่มเข้ามาในภายหลังเพื่อให้เนื้อหาของฮะดีษมีความสมบูรณ์ หรือไม่เช่นนั้นฉบับสำเนาของผู้แต่ง (อัลบัยฮะกีย์) อาจจะขาดหายไป? **และแน่นอนว่าผู้แต่ง (อัลบัยฮะกีย์) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสับสน (ความไม่แน่นอน) ของหะดีษบทนี้ไว้แล้ว** ด้วยคำพูดของท่านที่กล่าวว่า: *และข้าฯ ได้ระบุไว้ในบทว่าด้วยเรื่องการสิฮารถึงความแตกต่างของผู้ที่รายงานขัดแย้งกับท่านมุอาวิยะฮฺ บินอัลฮะกัมในส่วนถ้อยคำของฮะดีษนี้*”[422]

ข้อสรุปของอัลกุรฎุบีย์ต่อหลักศรัทธาของท่านอัลอัชอะรีย์

ท่านอัลกุรฏุบีย์ﷺได้กล่าวว่า

الرَّابِعُ : أَنَّ الِاسْتِوَاءَ بِمَعْنَى الْعُلُوِّ بِالْعَظَمَةِ وَالْعِزَّةِ ، وَأَنَّ صِفَاتِهِ تَعَالَى أَرْفَعُ مِنْ صِفَاتِ الْعَرْشِ عَلَى جَلَالَةِ قَدْرِهِ ، وَهُوَ قَوْلُ أَبِي جَعْفَرٍ السَّمْنَانِيِّ وَأَبِي مَنْصُورٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا. وَالْخَامِسُ :أَنَّهُ سُبْحَانَهُ قَهَرَ الْعَرْشَ عَلَى عَظَمَتِهِ وَاتِّسَاعِ جُرْمِهِ ، فَتَضَمَّنَ ذَلِكَ الْقَهْرَ وَالْغَلَبَةَ لِمَا كَانَ مِنْ دُونِهِ ، وَهَذَا قَوْلُ أَبِي الْمَعَالِي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وَمَنْ ذَهَبَ مَذْهَبَهُ.

“ความเห็นที่สี่: แท้จริงการอิซติวาอ์นั้นหมายถึง **ความสูงส่งด้วยกับความยิ่งใหญ่และความเกรียงไกร และแท้จริงแล้วบรรดาคุณลักษณะของพระองค์อัลลอฮฺนั้นสูงส่งยิ่ง**

---

[422] อบูบักรฺ อะฮฺมัด บินอัลฮุซัยนฺ บินอะลีย์ อัลบัยฮะกีย์, *กิตาบอัลอัซมาอ์วัศศิฟาต*, ตรวจทานโดย มุฮัมมัด ซาฮิด บินอัลฮะซัน อัลเกาษะรีย์ (อัลกอฮิเราะฮฺ: อัลมักตะบะตุลอัซฮะรียะฮฺลิตตุรอษ, ม.ป.ป.), หน้า 391 เชิงอรรถที่ 1.

กว่าคุณลักษณะของบัลลังก์แม้ว่าบัลลังก์จะมีความยิ่งใหญ่ในฐานะของมันเพียงใดก็ตาม ซึ่งมันคือทัศนะของอบูญะอฺฟัร อัฬซิมนานีย์และอบูมันศูรﷺ

ความเห็นที่ห้า: แท้จริงพระองค์ﷻทรงมีอำนาจเหนือ (สยบ) บัลลังก์ แม้บัลลังก์จะมีความยิ่งใหญ่และมีขนาดที่กว้างขวางเพียงใดก็ตาม ซึ่งการมีอำนาจเหนือนั้นย่อมครอบคลุมถึงการมีอำนาจและการมีชัยเหนือสิ่งอื่นใดที่ต่ำลงมาจากบัลลังก์ด้วย **และนี่คือทัศนะของอบุลมะอาลีย์ (อัลญุวัยนีย์)ﷺและผู้ที่ยึดถือตามแนวทางของท่าน**”

ข้างต้นนี้ คือทัศนะของผู้นำแห่งอัลอะชาอิเราะฮฺและอัลมาตุรีดียะฮฺ ซึ่งสวนทางกับทัศนะของอัลอัชอะรีย์ ดังที่อัลกุรฏุบีย์ได้กล่าวต่อไปว่า

وَالسَّادِسُ: قَوْلُ الطَّبَرِيِّ وَابْنِ أَبِي زَيْدٍ وَالْقَاضِي عَبْدِ الْوَهَّابِ، وَجَمَاعَةٍ مِنْ شُيُوخِ الْحَدِيثِ وَالْفِقْهِ، وَهُوَ ظَاهِرُ بَعْضِ كُتُبِ الْقَاضِي أَبِي بَكْرٍ – رَضِيَ اللهُ عَنْهُ – وَأَبِي الْحَسَنِ، وَحَكَاهُ عَنْهُ – أَعْنِي عَنِ الْقَاضِي أَبِي بَكْرٍ – الْقَاضِي عَبْدُ الْوَهَّابِ نَصًّا وَهُوَ أَنَّهُ سُبْحَانَهُ مُسْتَوٍ عَلَى الْعَرْشِ بِذَاتِهِ - وَأَطْلَقُوا فِي بَعْضِ الْأَمَاكِنِ: فَوْقَ عَرْشِهِ. قَالَ الْإِمَامُ أَبُو بَكْرٍ: وَهُوَ الصَّحِيحُ الَّذِي أَقُولُ بِهِ، مِنْ غَيْرِ تَحْدِيدٍ، وَلَا تَمْكِينٍ فِي مَكَانٍ، وَلَا كَوْنٍ فِيهِ، وَلَا مُمَاسَّةٍ. قُلْتُ: هَذَا قَوْلُ الْقَاضِي أَبِي بَكْرٍ فِي كِتَابِهِ "تَمْهِيدِ الْأَوَائِلِ"، وَقَدْ ذَكَرْنَاهُ. وَقَالَهُ الْأُسْتَاذُ أَبُو بَكْرِ بْنُ فُورَكٍ فِي شَرْحِ أَوَائِلِ الْأَدِلَّةِ، وَهُوَ قَوْلُ ابْنِ عَبْدِ الْبَرِّ، وَالطَّلَمَنْكِيِّ، وَغَيْرِهِمَا مِنَ الْأَنْدَلُسِيِّينَ، وَالْخَطَّابِيِّ فِي كِتَابِ "شِعَارِ الدِّينِ"، وَقَدْ تَقَدَّمَ ذَلِكَ..

“ความเห็นที่หก: **คือทัศนะของอัฏเฏาะบะรีย์, อิบนุอบีซัยดฺ**, อัลกอฎีย์ อับดุลวะฮฺฮาบและบรรดากลุ่มนักวิชาการฮะดีษและฟิกฮฺกลุ่มหนึ่ง โดยที่มันเป็นสิ่งที่ปรากฏออกมาตรงตัวตามอักษรของข้อเขียนในตำราบางเล่มของท่านอัลกอฎีย์ อบูบักรฺ (อัลบากิลลานีย์)ﷺ **และท่านอบุลฮะซัน (อัลอัชอะรีย์)** ด้วย และท่านอัลกอฎีย์ อับดุลวะฮฺฮาบ ได้ถ่ายทอดทัศนะในเรื่องนี้มาจากเขา ข้าฯ หมายความว่า ถ่ายทอดมามาจากท่านอัลกอฎีย์ อบูบักรฺ (อัลบากิลลานีย์) ด้วยตัวบทลายลักษณ์ที่ระบุว่า: **และพระองค์อัลลอฮฺﷻเป็นผู้ที่ขึ้นอยู่เหนือบัลลังก์ด้วยซาต (ตัวตน) ของพระองค์เอง** และในบางจุดจากตำรา พวกเขาก็ใช้ถ้อยคำด้วยสำนวนว่า **อยู่เหนือบัลลังก์ของพระองค์ (เฟาเกาะอัรชิฮิ)** ท่านอัลอิมาม อบูบักร (อัลฮัฎเราะมีย์) ได้

กล่าวว่า: *และนี่คือความเห็นที่ถูกต้องอันซึ่งข้าฯ ได้ยึดถือเอาความเห็นนี้โดยปราศจากการกำหนดขอบเขต (ตะฮฺดี้ด), ปราศจากการจัดวางตำแหน่ง (ของพระองค์) เข้าไปในสถานที่*[423], *ปราศจากการดำรงสถิตอยู่ภายในสถานที่และปราศจากการสัมผัสโดยตรง*

ข้าฯ ขอกล่าวว่า: นี่คือคำกล่าวของท่านอัลกอฎีย์ อบูบักรฺ (อัลบากิลลานีย์) ที่ปรากฏในหนังสือ *ตัมฮีดอัลอะวาอิล* ของท่าน และเราก็ได้กล่าวถึงมันกันไปแล้ว และท่านอัลอุสตาส อบูบักร อิบนุฟูร็อก ก็ได้กล่าวเช่นนั้นไว้ในหนังสือ *ชัรฮุอะวาอิลิลอะดิลละฮฺ* ซึ่งมันก็เป็นทัศนะของท่านอิบนุอับดิลบัร, อัฏเฏาะละมันกีย์และรวมถึงนักวิชาการชาวอันดะลุซท่านอื่น ๆ นอกเหนือจากสองท่านนี้ตลอดจนท่านอัลคุ็อฏฏอบีย์ในหนังสือ *ชิอารุดดีน* ดังที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้ว”[424]

คำกล่าวของท่านอัลกุรฏุบีย์ﷺข้างต้นเป็นที่ชัดเจนแล้วว่า ท่านอัลอัชอะรีย์มีหลักศรัทธาที่แตกต่างจากอบูมันศูร อัลมาตุรีดีย์และอัลญุวัยนีย์ และการที่อัลกุรฏุบีย์สรุปหลักศรัทธาของท่านอัลอัชอะรีย์เช่นนั้น ก็ไม่ได้มาจากแหล่งข้อมูลใดเลย นอกจากเสียจากเป็นการสรุปจากสาระในหนังสือ อัลอิบานะฮฺ ซึ่งนั่นเป็นการตอกย้ำว่า แนวทางของท่านอบุลฮะซันอัลอัชอะรีย์ﷺตามที่ปรากฏในอัลอิบานะฮฺ คือแนวทางที่สวนทางกับสำนักอัลเกาษะรียะฮฺ!

ท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ ได้กล่าวในบทต่อมาว่า

الْبَابُ السَّادِسُ: الْكَلَامُ فِي الْوَجْهِ وَالْعَيْنَيْنِ وَالْبَصَرِ وَالْيَدَيْنِ

قَالَ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ مِنَ الْآيَةِ (٢٨/٨٨)، وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ (٥٥/٢٧)، فَأَخْبَرَ أَنَّ لَهُ سُبْحَانَهُ وَجْهًا لَا يَفْنَىٰ، وَلَا يَلْحَقُهُ الْهَلَاكُ.

وَقَالَ تَعَالَى: ﴿تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا﴾ (٥٤/١٤)، وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا﴾ (١١/٣٧)، فَأَخْبَرَ تَعَالَى أَنَّ لَهُ وَجْهًا وَعَيْنًا لَا بِكَيْفٍ وَلَا بِحَدٍّ.

---

[423] หมายถึงว่า ปราศจากการเชื่อว่าพระองค์ทรงอาศัยอยู่ในสถานที่ใด ๆ

[424] มุฮัมมัด บินอะฮฺมัด บินอบีบักรฺ บินฟัรฮฺ อัลอันศอรีย์ อัลกุรฏุบีย์, *อัลอัซนาย์ฟีชัรฮิอัซมาอิลลาฮฺอัลฮุซนาย์*, เล่ม 2, หน้า 123.

وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا﴾ (٥٢/٤٨)، وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَلِتُصْنَعَ عَلَىٰ عَيْنِي﴾ (٢٠/٣٩)، وَقَالَ تَعَالَى: ﴿وَكَانَ اللهُ سَمِيعًا بَصِيرًا﴾ (٤/١٣٤)، وَقَالَ لِمُوسَىٰ وَهَارُونَ عَلَيْهِمَا أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ: ﴿إِنَّنِي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَىٰ﴾ مِنَ الْآيَةِ (٢٠/٤٦) فَأَخْبَرَ تَعَالَى عَنْ سَمْعِهِ وَبَصَرِهِ وَرُؤْيَتِهِ.

"บทที่หก: การกล่าวถึงพระพักตร์ **สองพระเนตร** การเห็น และสองพระหัตถ์

อัลลอฮฺﷻได้ตรัสว่า: *ทุกสิ่งล้วนพินาศ เว้นแต่พระพักตร์ของพระองค์* จากโองการ (28:88) และพระองค์ตรัสว่า: *และยังคงมีพระพักตร์ของพระเจ้าของเจ้า ผู้ทรงความยิ่งใหญ่และเกียรติสูงส่ง* (55:27) พระองค์จึงแจ้งให้ทราบว่าพระองค์ﷻทรงมีพระพักตร์ที่ไม่สูญสิ้นและความพินาศไม่มาถึงพระองค์

และพระองค์ﷻตรัสว่า: *มันแล่นไปภายใต้สายพระเนตรของเรา* (54:14) และพระองค์ตรัสว่า: *และจงสร้างเรือภายใต้พระเนตรของเราและด้วยการวะฮฺยุของเรา* (11:37) พระองค์จึงแจ้งให้ทราบว่าพระองค์ทรงมีพระพักตร์และพระเนตร โดยไม่มี (คำว่า) อย่างไร และไม่มีขอบเขตจำกัด

และพระองค์ﷻตรัสว่า: *และจงอดทนต่อคำตัดสินของพระเจ้าของเจ้า แท้จริงเจ้าอยู่ภายใต้สายพระเนตรของเรา* (52:48) และพระองค์ﷻตรัสว่า: *และเพื่อเจ้าจะได้รับการเลี้ยงดูภายใต้สายพระเนตรของเรา* (20:39) และพระองค์ﷻตรัสว่า: *และอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงได้ยินทรงเห็น* (4:134) และพระองค์ตรัสกับมูซาและฮารูน عليهما السلام *แท้จริงเราอยู่กับพวกเจ้าทั้งสอง เราได้ยินและเห็น* (20:46) พระองค์จึงแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับการทรงได้ยิน การทรงเห็น และการเห็นของพระองค์"

อัซซักกอฟได้ค้านท่านอบุลฮะซัน رحمه الله ไว้ว่า

كَلَامٌ فَارِغٌ لَا مَعْنَى لَهُ مِنَ الإِعْرَابِ ! مَنْ أَثْبَتَ لِلهِ عَيْنَيْنِ فَقَدْ كَيَّفَهُ وَحَدَّهُ!

"นี่เป็นคำพูดที่ว่างเปล่าไร้สาระ ไม่มีความหมายใด ๆ สำหรับมันในเชิงของการแจกแจงหน้าที่ทางไวยากรณ์! **ใครก็ตามที่ยืนยันว่าอัลลอฮฺทรงมีสองตา** แท้จริงเขาได้กำหนดรูปแบบวิธีการและกำหนดขอบเขตให้แก่พระองค์แล้ว!"[425]

อัซซักกอฟได้วิจารณ์ท่านอัลอัชอะรีย์ต่อไปว่า

وَعَقِيدَةُ الْحَنَابِلَةِ الَّذِينَ سَلَكَ الْأَشْعَرِيُّ مَنْهَجَهُمْ وَطَرِيقَتَهُمْ عَقِيدَةٌ غَيْرُ مَرْضِيَّةٍ عِنْدَ عُقَلَاءِ الْعُلَمَاءِ مِنْ أَهْلِ السُّنَّةِ مِثْلِ الْحَافِظِ ابْنِ الْجَوْزِيِّ وَابْنِ حَزْمٍ وَمُلَّا عَلِيٍّ الْقَارِي وَمُتَأَخِّرِي الْأَشَاعِرَةِ!

قَالَ ابْنُ حَزْمٍ فِي «الْفَصْلِ فِي الْمِلَلِ وَالْأَهْوَاءِ وَالنِّحَلِ» (٢ / ١٢٧) : [وَقَالَ الْأَشْعَرِيُّ إِنَّ الْمُرَادَ بِقَوْلِ اللهِ تَعَالَى أَيْدِينَا إِنَّمَا مَعْنَاهُ الْيَدَانِ وَإِنَّ ذِكْرَ الْأَعْيُنِ إِنَّمَا مَعْنَاهُ عَيْنَانِ وَهَذَا بَاطِلٌ مَدْخَلٌ فِي قَوْلِ الْمُجَسِّمَةِ]!!

"และหลักความเชื่อ (อะกีดะฮฺ) ของบรรดาชาวฮัมบะลีย์อันเป็นบรรดาผู้ซึ่งอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ได้ดำเนินตามแนวทางและวิถีของพวกเขานั้น **คือความเชื่อซึ่งไม่เป็นที่พึงพอใจ ณ ที่หมู่ปราชญ์ผู้มีสติปัญญาจากอะฮลุซซุนนะฮฺ อาทิเช่น อัลฮาฟิซฺ อิบนุลเญาซีย์, อิบนุฮัซมฺ, มุลลา อะลีย์ อัลกอรีย์และกลุ่มอะชาอิเราะฮฺในยุคหลัง!**

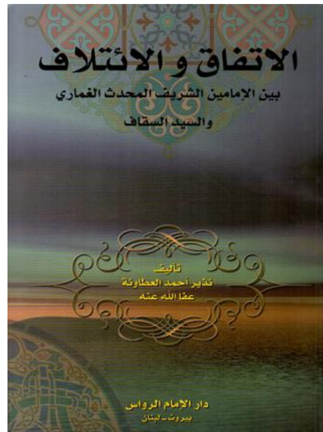
ท่านอิบนุฮัซมฺได้กล่าวไว้ในหนังสือ อัลฟัศลฺฟิลมิลัลวัลอะฮฺวาอ์วันนิฮัล (2/127) ว่า: [และท่านอัลอัชอะรีย์กล่าวว่า แท้จริงเจตนาจากพระดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ว่า *อัยดีนา* (มือทั้งหลายของพวกเรา) นั้น แท้จริงแล้วความหมายของมันคือ พระหัตถ์ทั้งสอง และการกล่าวถึง *อัลอะอฺยุน* นั้น **แท้จริงความหมายของมันคือ พระเนตรทั้งสอง และสิ่งนี้เป็นเรื่องเท็จซึ่งเป็นการย่างเข้าสู่คำกล่าวของพวกมุญัซซิมะฮฺ (พวกที่ให้รูปร่างแก่พระเจ้า)]** !!"[426]

คำวิจารณ์ของอัซซักกอฟต่อท่านอบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์ จะยังคงเป็นบทท้าทายต่อสำนักอัลเกาษะรีย์ ตราบเท่าที่พวกเขาไม่สามารถหักล้างข้อเขียนของอัซซักกอฟได้!

---

[425] อบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์, *อัลอิบานะฮฺอั้นอุศูลิดดิยานะฮฺ*, ตรวจทานโดย ฮะซัน บินอะลีย์ อัซซักกอฟ, หน้า 184-185.

[426] อบุลฮะซัน อัลอัชอะรีย์, *อัลอิบานะฮฺอั้นอุศูลิดดิยานะฮฺ*, ตรวจทานโดย ฮะซัน บินอะลีย์ อัซซักกอฟ, หน้า 6.

بسم الله الرحمن الرحيم

العلامة السيد حسن السقاف السلام عليكم ورحمة الله، وعيدكم مبارك سعيد
أعاده الله عليكم بالخير والبركة، وكل عام وأنتم بخير، وبعد فإن كتاب التنبيه
والرد، لقي هنا إقبالاً كبيراً وكثر الطلب عليه، فأرسلوا لنا منه نسخاً لنجيب الطالبين
المتعطشين لرؤيته، والقول المبتوت أحسنت فيه غاية الإحسان كعادتك
في مؤلفاتك، فقد أحييت سنة الإمام الشافعي في نصرة السنة، فأنت
ناصر السنة في هذا العصر، بدون منازع زادك الله فضلاً وعلماً.
ونسخة القول المبتوت ناقصة ليس فيها صحيفة 11 وما بعدها
ونحن في انتظار ما يجود به قلمك، والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

عبد الله الصديق
٩ شوال ١٤١٠

ภาพที่ 1.37 รูปถ่ายจดหมายของชัยคฺอับดุลลอฮฺ อัลฆุมารีย์ที่มีข้อความสรรเสริญฮะซัน อัซซักกอฟว่าเป็น “ผู้ช่วยเหลืออัซซุนนะฮฺในยุคสมัยนี้” จากหนังสือ “*อัลอิตติฟากวัลอิอฺติลาฟบัยนัลอิมามัยนฺอัชชะรีฟอัลมุฮัดดิษอัลฆุมารีย์วัซซัยยิดอัซซักกอฟ*” หน้า 20-21 ของ นะสี้ร อะฮฺมัด อัลอะฏอวะนะฮฺ

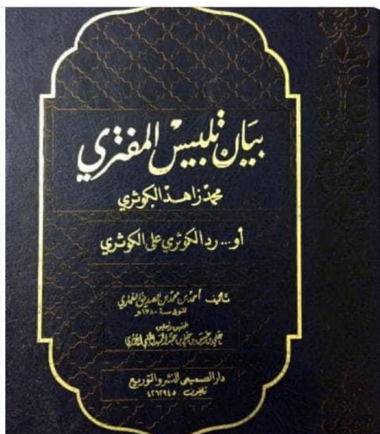

د. بدر بن علي العتيبي @badralialotibi1 · 10/7/66 ···

กำลังตอบกลับถึง @badralialotibi1

(٢) ورد عليه : أبو الفيض أحمد بن محمد الصديق **الغُماري** الحَسني، الطنجي. وهو صوفي غالٍ ومحدث واسع الحفظ والاطلاع، وكان شيخ الزاوية الصدّيقية الشاذلية. ألف رداً على الكوثري سماه: (بيان تلبيس المُفتري) طبع سنة ١٤١٣.
وله: (الغارة المُنيفة) و(سَوط التأديب) و(التمزيق والخَرْق) ذكر بأنها ردود على الكوثري.

1 8 37 9.3K

ภาพที่ 1.38 ภาพถ่ายจากทวิตเตอร์ของ ดร.บัดรฺ อัลอุตัยบีย์ ซึ่งกล่าวถึงหนังสือของอัลฆุมารีย์ที่เขียนตอบโต้อัลเกาษะรีย์